

Andragogical approaches in developing professional competence of master's degree students in educational sciences

Alla Melnyk, Nelia Burlaka

Vinnytsia Mykhailo Kotsyubynsky State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine

Alla Melnyk <https://orcid.org/0000-0003-0598-9084>

Graduate student, assistant

*Corresponding author's email: melnik.a@vspu.edu.ua

Nelia Burlaka <https://orcid.org/0000-0002-7424-2657>

Ph. D. in economic, associate professor

*Corresponding author's email: burlaka10@i.ua

© The Author(s), 2024. This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY 4.0)

Abstract

Master's degree students in educational sciences possess significant potential for future teaching activities in higher education institutions, so their preparation must meet the modern requirements of society. The use of andragogical approaches in the training of master's students in educational sciences can contribute to improving the quality of education. Research and analysis of andragogical principles in the education of master's students in educational sciences are aimed at optimizing the learning process and enhancing the quality of education.

The paper reveals the pedagogical possibilities of using andragogical approach and teaching model in the training of master's students in educational sciences in higher education institutions, emphasizing the importance of developing andragogical competence in future educational professionals.

Keywords: andragogy, master's degree students, professional competence, higher education learners, teaching model.

Андрогогічні підходи у формуванні професійної компетентності магістрів з освітніх наук

Алла Мельник, Неля Бурлака

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, Вінниця,
Україна

Алла Борисівна Мельник <https://orcid.org/0000-0003-0598-9084>

Аспірантка, асистентка

E-mail автора для листування: melnik.a@vspu.edu.ua

Неля Іванівна Бурлака <https://orcid.org/0000-0002-7424-2657>

Кандидат економічних наук, доцент

E-mail автора для листування: burlaka10@i.ua

© Автор(и), 2024. Ця робота публікується у відкритому доступі та розповсюджується на умовах ліцензії Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) License

Анотація

Магістри з освітніх наук володіють значним потенціалом для майбутньої викладацької діяльності у закладах вищої освіти, тому їх підготовка має відповідати сучасним вимогам суспільства. Використання андрагогічних підходів у підготовці магістрів з освітніх наук може сприяти покращенню якості освіти. Дослідження та аналіз андрагогічних засад у навчанні магістрів з освітніх наук спрямовані на оптимізацію навчального процесу та підвищення якості освіти.

Робота розкриває педагогічні можливості використання андрагогічного підходу та моделі навчання у підготовці магістрів з освітніх наук у вищих навчальних закладах, підкреслюючи важливість формування андрагогічної компетентності у майбутніх педагогічних працівників.

Ключові слова: андрагогіка, магістри, професійна компетентність, здобувачі вищої освіти, модель навчання.

Комплексні світові процеси глобалізації та інтернаціоналізації суттєво вплинули на розвиток вищої освіти України. Вимоги сьогодення, визначені європейським курсом української вищої школи, спонукають до запровадження нових освітніх стандартів та реалізації актуальних шляхів розвитку вищої педагогічної освіти.

Важливе місце у процесі вдосконалення вищої школи посідає вимога до якості та різнобічності роботи викладачів, зокрема тих, які задіяні у процесі навчання майбутніх педагогів. Такий викладач має бути здатен не лише здійснювати ефективну навчальну, методичну чи наукову діяльність, але і, насамперед, генерувати і впроваджувати новий зміст освіти та здійснювати актуальну інноваційну діяльність з метою інтеграції в міжнародний освітній простір.

Інноваційно спрямований педагог готує нову генерацію фахівців-педагогів, здатних втілювати у життя стратегічні цілі розвитку освітньої галузі. У цьому контексті проблема професійної підготовки магістрів з освітніх наук, які мають бути готові до виконання завдань інноваційного характеру та застосування новітніх освітніх технологій набуває особливої ваги та актуальності.

Одним із провідних напрямів професійної підготовки магістрантів педагогічних спеціальностей є їх навчання на андрагогічних засадах, що нерозривно пов'язано з особливостями сучасного соціально-економічного розвитку суспільства [2, с. 126].

Андрагогіка – це наука, яка вивчає освіту дорослих і ґрунтується на ідеї необхідності неперервної освіти протягом життя. Адже стрімкий розвиток сучасного світу: розвиток ринкових відносин, швидке накопичення нових знань і застарівання вже здобутих, активний розвиток виробництва, зміна технологій, оновлення вимог до кваліфікації працівника,

інтенсивна реструктуризація ринку праці, активні міграційні процеси тощо - все це вимагає постійного вдосконалення знань і опанування якісно нових навичок, і тим самим викликає необхідність у постійному і безперервному навчанні яке потенційно компенсує прогалини у загальнокультурній освіті дорослих [3, с. 214].

Професія АНДРАГОГ досить молода, але у той же час надзвичайно актуальна і відповідає вимогам сьогодення – внесена до Класифікатора професій від 15.02 2019 року [6].

Здобувачі освітнього рівня магістра з освітніх наук становлять значний потенціал майбутніх викладачів закладів вищої освіти, а тому їх підготовка має здійснюватися відповідно до прогресивних тенденцій розвитку освіти, включаючи можливість здійснювати діяльність щодо освіти дорослих яка у сучасних соціально-культурних умовах має неабияку значимість у вирішенні проблем гуманізації суспільства, формування духовності і толерантності, а також демократизації суспільних взаємовідносин [7, с. 264].

В сучасному науковому дискусі андрагогіка визначається як педагогіка дорослих [4, с. 75].

Позиція дорослості визначається не лише віком, хоча зазвичай такими прийнято вважати осіб не молодше 18 років, а, насамперед, самоусвідомленістю, соціально-економічною самостійністю, самомотивацією тощо [7, с. 264].

Нині вікові межі здобувачів вищої освіти ступеню магістра з освітніх наук значно розширились. Переважно, це особи на етапі ранньої дорослості, чи дорослі люди, метою навчання яких є потреба задовольнити власні соціально-економічні потреби шляхом набуття нових знань, вмінь та компетентностей.

Дорослі здобувачі освіти потребують якісно іншого підходу до навчання, що опирається на життєвий, а у деяких випадках, і вже здобутий професійний досвід і відповідає принципами самостійності, актуальності, затребуваності, системності, неперервності, конкретності, наочності, контекстності, відкритості, послідовності та зв'язку теорії з практикою [9, с. 27].

Забезпечити систему освіти дорослих компетентними професіоналами можливо шляхом поглиблення змісту та розширення технологій професійно-педагогічної підготовки студентів, які навчаються за освітньо-професійними програмами другого(магістерського) рівня вищої освіти у галузі знань Освіта Педагогіка спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки. Навчання магістрів з освітніх наук має здійснюватися поетапно, бути цілісним і модельованим з опорою на педагогічні принципи і технології, потребує розробки та впровадження спеціальних програм спрямованих на набуття компетентностей андрагогічної діяльності, що матиме результатом готовність здобувача освіти – майбутнього викладача закладу вищої освіти здійснювати навчання дорослих в умовах формальної або неформальної освіти [1, с. 169].

Успіх впровадження андрагогічної моделі навчання здобувачів рівня магістра у масову практику залежить, насамперед, від оволодіння викладачами закладів вищої освіти андрагогічною моделлю освіти яка засвоюється випускниками ЗВО підготовленими до педагогічної діяльності із дорослими людьми. Готуючи майбутніх магістрів-андрагогів викладачу варто надавати перевагу взаємовідносинам на основі рівноправного співробітництва, формувати дружню невимушену атмосферу освітнього процесу, яка ґрунтується на взаємній підтримці та взаємній відповідальності [2, с. 127].

Відповідно до кваліфікаційних вимог андрагогами можуть бути науково-педагогічні працівники з повною вищою педагогічною освітою ступенів «магістр», «спеціаліст», або з повною вищою освітою відповідного професійного спрямування та спеціально здобутою психолого-педагогічною підготовкою в межах відповідної освітньої програми закладу вищої освіти.

Американський теоретик М. Ноулз вважає, що для здобувачів освіти до 18 років є більш доречною педагогічна модель навчання. А для тих, хто старший, доречним буде дотримання андрагогічних принципів навчання під час здійснення професійної підготовки [5].

Відмінністю андрагогічної моделі навчання науковці називають суб'єкт-суб'єктний характер дидактичної взаємодії. За такою моделлю навчання викладач-андрагог виступає куратором освітніх процесів, спрямовуючи навчальну діяльність здобувача освіти у професійне русло із поступовою зміною пізнавальних потреб та мотивів, цілей, вчинків і дій, засобів, предмета та результатів [8, с. 102].

Таким чином, освіта дорослих сьогодні – це сучасний шлях, активний механізм актуальних соціальних змін. В організації процесу навчання на андрагогічних засадах надзвичайно важливо поєднувати досвід трьох середовищ: навчального, професійного та соціального. Інтегрувати андрагогічний досвід у процес навчання здобувачів-магістрів з освітніх наук варто вдосконалюючи форми і методи передачі знань, застосовуючи комбіноване навчання тренінгові техніки та групову взаємодію.

Література:

1. Аніщенко О. В. *Професійна підготовка та сертифікація андрагогів: досвід і перспективи*. Концептуальні засади розвитку освіти дорослих: світовий досвід, українські реалії і перспективи: збірник наукових статей / [колектив авторів]; за ред. Кременя В.Г., Ничкало Н.Г.; укл. Аніщенко О.В., Лук'янова Л.Б. Київ: Знання України, 2018. С. 165–174.
2. Герасимова І.Г. *Професійна підготовка майбутніх магістрів-педагогів на андрагогічних засадах*. Педагогічний часопис Волині. №1(8). 2018, С.122-128 URL:<https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/14187/1/%D0%93%D0%B5%D1%80%D0%B0%D1%81%D0%B8%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D0%86.-122-128.pdf>
3. Герасимова І.Г. *Теоретико-методологічні засади формування професійної мобільності майбутніх фахівців аграрної сфери*: дис. д-ра пед. наук: 13.00.04. К, 2016, 509 с.
4. Кірдан О.П. Кірдан О.Л. *Андрагогічний підхід у підготовці здобувачів вищої освіти: традиції і тенденції розвитку*. Modern engineering and innovative technologies Issue 22 /Part 2, С. 72-79. URL: <https://www.moderntechno.de/index.php/meit/article/download/meit22-02-042/4901>
5. Лущик Ю.М. *Андрагогіка М.Ноулза в системі викладання у вищій школі*. URL: http://www.rusnauka.com/4_SVMN_2007/Pedagogica/19641.doc.htm
6. Національний класифікатор ДК 003:2010 «Класифікатор професій», із змінами, затвердженими наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 15 лютого 2019 року № 259. URL: https://hrliga.com/index.php?module=norm_base&op=view&id=433 (дата звернення 10.03.2024).
7. Самодумська О.Л., Кравченко В.М., Облес І.І., Кузьменко Ю. А. *Напрями підготовки майбутніх науково-педагогічних працівників до андрагогічної діяльності*. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. 2022. № 81, С. 263-268. URL: <http://www.pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2022/81/49.pdf>
8. Черненко Н. І. *Педагогічні умови використання андрагогічних принципів у професійній підготовці викладачів економічних дисциплін*. Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки. 2021. (6 (344) Ч.2). С. 98–108. URL: [https://doi.org/10.12958/2227-2844-2021-6\(344\)-2-98-10](https://doi.org/10.12958/2227-2844-2021-6(344)-2-98-10)

9. Шанскова Т.І. *Андрагогічні засади професійної підготовки магістрів дошкільної та початкової освіти*. Актуальні проблеми педагогіки початкової школи в контексті освітніх реформ: зб. наукових праць учасників міжнародної науково-практичної конференції (м. Коломия, 30 листопада 2018 р.) / за заг. ред. Поясик О. І., Лаппо В. В. Івано-Франківськ: НАІР. 2018, С. 23 – 29